

Stip aan de horizon, voeten in de klei

Werken aan de korte en de lange termijn: dat credo komt telkens terug bij het onderwerp borging van klimaatbeleid.

Waarom ga je wat wanneer doen? En hoe zorg je ervoor dat klimaatbeleid gangbaar wordt in de organisatie?

'We zijn naarstig op zoek naar manieren om klimaatbeleid nóg strakker in de organisatie te krijgen.' Gerik Jan Kuipers van de gemeente Leeuwarden vat de crux van de borging van klimaatbeleid bondig samen. Zijn gemeente timmert flink aan de weg met dit beleid, te oordelen naar de scores in de landelijke Duurzaamheidsmeter. Maar morgen, overmorgen en over twintig jaar moet er ook fatsoenlijk klimaatbeleid worden gevoerd. Niet alleen op de afdeling Energie en Klimaat, maar vooral ook bij Verkeer en Vervoer, bij de woningbouw en vrijwel alle andere afdelingen. Voor het flink verankeren van klimaatambities

binnen de gemeente bestaat niet één standaardpak. Het is zaak aan te sluiten bij de uiteenlopende bestuursculturen van de verschillende gemeenten.

Veel doen

'Hier in Leeuwarden uit de bestuurscultuur zich van oudsher in heel veel doen, met de beide benen stevig in de kleigrond', zegt Kuipers. 'Al snel vinden we dat ergens lang genoeg over is gesproken. Dan laten we een pilot-project doen en worden er duizenden vierkante meters zonnecellen aangelegd.' Maar inmiddels heeft

Leeuwarden toch besloten een en ander op papier te zetten. 'Anders werk je te veel vanuit impulsen en word je op een gegeven moment gillend gek. Je kunt nu eenmaal niet alles doen. Dus: waarom ga je wat wanneer doen? Voor een consequent klimaatbeleid heb je nodig dat de neuzen dezelfde kant op wijzen.'

Duurzame Stad

De Friese hoofdstad heeft nu de klimaatambities vastgelegd in een (concept)visie Duurzame Stad. Kuipers: 'Dat is de basis voor goed borgen. Een stip aan de horizon waar je naartoe wilt. Vervolgens bekijken we wat we allemaal gaan doen om een energieneutrale stad te worden. De klimaat-, energie- en milieu-ambtenaren zitten regelmatig met wethouders en burgemeester om de tafel om de uitvoering bestuurlijk gedekt te krijgen. Vervolgens worden alle relevante afdelingen betrokken. Economische Zaken, Verkeer en Vervoer, tot aan de woningbouwcorporaties. Om te zorgen dat het beleid ook daar tussen de oren komt.'

Leeuwarden heeft het geluk dat de gemeenteraad 'klimaat-minded' is, erkent Kuipers. Hierdoor is het draagvlak voor klimaatbeleid goed geborgd. Het was de raad die graag wilde dat de klimaatambities duidelijk op papier werden gezet. 'En niet alleen Leeuwarden, maar heel Noord-Nederland wil met 'Energy Valley' een voorbeeld zijn voor een klimaatvriendelijk Nederland. Dat helpt uiteraard mee om het klimaatbeleid te borgen.'

Hardenberg: realistisch ambitieus

'Realistisch ambitieus' noemt de Overijsselse gemeente Hardenberg haar klimaatbeleid. Bestuur en organisatie hebben duidelijk duurzaamheidsambities en tegelijkertijd is er een praktische benadering, waarbij concreet bekeken wordt wat realistisch mogelijk is. Bij een groot aantal projecten moet daarom invulling worden gegeven aan de doelstelling een klimaatneutrale gemeente te worden: bij nieuw- en verbouw, openbare verlichting, het gemeentelijke wagenpark, proeven met vergassing van biomassa, duurzaam inkopen en energiebeheer van gemeentelijke gebouwen. Bestemmingsplannen krijgen een duurzame paragraaf.

'Het klimaatbeleid wordt geborgd doordat de afdeling Milieubeleid een trekkersrol heeft voor het algemene klimaatbeleid en een ondersteunende en adviserende rol richting andere afdelingen die uitvoering geven aan de verschillende thema's', licht Rob Hamers van de gemeente Hardenberg toe. Hij noemt als voorbeeld de gemeentelijke gebouwen. Die worden beheerd door de afdeling Infrastructuur en Gebouwen. 'Deze afdeling is met verschillende projecten gestart om de energiepres-

taties van de diverse gebouwen te verbeteren. Het beleid daarvoor is in samenspraak met de afdeling Milieubeleid opgesteld, de afdeling Infrastructuur en Gebouwen is primair verantwoordelijk voor de uitvoer.'

De gemeente Hardenberg heeft dit jaar per afdeling de gemaakte klimaatdoelstellingen opgenomen in de beleidscyclus van planning en controle. Zo blijven alle afdelingen als vanzelf bij de les. En: de hele gemeentelijke organisatie is doordrongen van de noodzaak van een fatsoenlijk klimaatbeleid. Er is dus draagvlak. Hier blijft de gemeente Hardenberg aan werken. Hamers: 'Het klimaatbeleid wordt voortdurend onder de aandacht gebracht via lunchbijeenkomsten en intranetpublicaties en in verschillende overlegstructuren.' ■

'Be good and tell it'

Gerrit Berkelder, wethouder voor Milieu in Deventer, komt niet terug in het nieuwe college van B en W in zijn stad. Toch verwacht hij dat een flink deel van het klimaatbeleid ook ná zijn ambtsperiode overeind zal blijven. 'De milieunota, inclusief klimaatbeleid, is nu geldend beleid.' De doelstelling om een klimaatneutrale stad te worden, is daarmee vastgelegd. 'Geen garantie dat die gehaald wordt, maar de ambtelijke organisatie is in ieder geval op peil en werkt langs de lijnen van de nota.' Een indirecte garantie voor uitvoering van het klimaatbeleid zijn een flink aantal lopende programma's. 'Mede gefinancierd door Agentschap NL, provincie en Rijk. Daar kun je niet zomaar mee stoppen, want dan moet je ook geld gaan terugbetalen. Dat kan niet zonder gezichtsverlies.' Een voorbeeld. Bijna alle scholen in Deventer worden voorzien van zonnepanelen, een van de grootste projecten in zijn soort in Nederland. 'Juist als je spraakmakende dingen doet, blijft het doorwerken. Ook omdat je de gelegenheid krijgt om te werken aan draagvlak voor klimaatbeleid. 'Vertel het verhaal bij technische vernieuwingen. Stop de stroommeterjes voor de zonne-energie dus niet in een kast, maar in de muur, zodat leerlingen het zien als de zon energie levert.'

Meer weten?

De brochure 'Borgen voor morgen – Voorbeelden van de verankering van klimaatbeleid' van SenterNovem 2009, 2FLOK0901 is te downloaden op www.agentschapnl.nl/gemeenten > publicaties > Borgen voor morgen.

Voor deze brochure zijn ambtenaren uit negen gemeenten geïnterviewd. Grote en kleine gemeenten, koplopers en gemeenten die wat minder ver zijn met borging. In de interviews was de centrale vraag: hoe borgt u het klimaatbeleid?